

og útboðspolitikk landsins, skrivar Vinnumálaráðið í brævi til Figgjarmálaráðið, dagfest 4. desember 2012.

Vónbrot

Fyri Magna Laksáfoss var henda niðurstøðan eitt vónbrot.

–Egvarstaddur í Týsklandi, tá eg fekk niðurstøðuna frá Vinnumálaráðnum. Ørindini vóru at fáa figgingina upp á pláss, og eg stóð við eini játtan um 70 prosent av figgingini fyri eina rentu á tvey prosent, sigur Magni Laksáfoss og heldur fram:

–Jú, eg fortaldi teimum um boðini úr Vinnumálaráðnum. Hetta skuldu jú vera okkara samstarvsfelagar, so tilík boð kundu ikki haldast loynilig. Svárið var, at hatta var ein støða, sum kundi broytast. Útvega tú tær eitt "commitment", so eru vit við, vóru boðini frá íleggjaranum til mín, sigur Magni Laksáfoss.

Sambært Magna Laksáfoss er tað ein orsök til, at hann ikki vil upplýsa navnið á týsku fyrirkuni:

– Tey vilja ikki setast í samband við verkætlanir, sum ikki gerast veruleiki. Men tey vildu sjálvandi hava sítt navn fram, so skjótt verkætlanin bleiv til nakað.

Tað var serliga niðurstøðan hjá Jarðfeingi, 3. desember 2012, sum sveið fast hjá VITorku.

– Her steðgar Jarðfeingi reelt okkara ætlan, sigur Magni Laksáfoss ídag.

Kortini helt fyrirkonan fram við sínum arbeiði, og í fjørsummar vórðu royndir gjørdar við vindmyllurnar

í Neshaga, saman við SEV. Sambært Magna Laksáfoss vóru úrslitini góð.

Samstarvið við SEV gongur tó ikki betri enn væl, sambært stjóranum í VITorku.

– So hvørt sum vit finga ábendingar um, at myndugleikarnir helst ikki vilja hava eitt alternativt distribútiónsnet, afturat netinum hjá SEV, so rættaðu vit okkara verkætlan eftir tí. Men tað hevur higartil verið vónleyst hjá okkum at sleppa inn á netið hjá SEV, hóast vit ikki meta okkum at vera í beinleiðis kapping við SEV, tí vit brúka streymin til upphiting, sigur Magni Laksáfoss.

Tað markið vil tó, við verandi gongd innan orkuøkið, hvørva so líðandi. Tí yvirskipaði orkupolitikkurin leggur upp til eina sonevnda elektrificering av okkara samfelag. Tað merkir millum annað, at upphiting í størst møguligan mun skal gerast við loysnum, ið brúka streym, heldur enn olju.

Eftir at Innlendismálaráðið varð niðurlagt er tað nú Figgjarmálaráðið, sum hevur ábyrgdina av øllum almennum bygningum. Eitt aðalmál hjá ráðnum er, at keyp av øllum vørum og tænastum skal bjóðast út í friari kapping. Hetta er álagt øllum stovnum við rundskrivi frá 1. oktober í fjør, og skal partvís praktiserast á nýggja keypsportalinum.

Tað setir VITorku í eina vónleysa støðu, sambært Magna Laksáfoss.

– Yvirskipað haldi eg, at

sjálvandi skal øll vindorka bjóðast út. Men tú kast ikki hava ymiskar, konkurrerandi loysnir úti í bygningunum kring landið. Tá missir tú stýringina, og tí gevur tað onga meining at bjóða út orkuveitingina til hvønn einstakan bygning, argumenterar Magni Laksáfoss.

Hann trýr snøgt sagt ikki uppá, at nakað sum helst fer at henda, um orkuveitingin til almennar bygningar skal bjóðast út í friari kapping.

– Hetta er óseriøst tos. Nú er hálv ár gingið, síðani rundskrivið um útbjóðing kom í gildi, og framvegis er einki at frætta um, nær orkuveitingin til almennar bygningar verður bjóðað út. Eg kann snøgt sagt ikki fyrihalda meg til tað, sigur Magni Laksáfoss vónbrotin.

Farvæl

Tí er VITorka farin at rigga av í Føroyum. Talvan er viskað rein, og teir triggir menninir í fyrirkuni miðsavna seg nú um danska marknaðin.

– Fyri okkum hevur hetta verið ein lærurik tíð, og vit hava fingið nógv sambond uttanlands. Vit eru tí í ferð við at fremja okkara verkætlan í verki í Danmark, sigur Magni Laksáfoss og heldur fram:

– Eg eri sannførdur um, at tað er ein framtíð í at brúka vindorku til upphiting. Hetta er ein máti at gera okkum leys av oljuni, og harumframt leggja nógv arbeiðspláss í eina tilílkari verkætlan. Men vit koma ikki víðari í Føroyum, og tí vaska vit nú talvuna reina.

Hugskotið

Grundtankin í hugskotinum hjá VITorku er at stýra orkunýtsluni eftir framleiðsluni. Princippið er, at vatntangar úti í hvørjum einstøkum húsi verða brúktir til at goyma hitan, ið eitt hitalikam framleiðir úr biligari vindorku.

– Verður nógv orka framleidd, so kunnu vit á einfaldan hátt stýra ketlunum, soleiðis at orkan verður brúkt júst tá. Vit flyta okkum frá at stýra framleiðsluni eftir nýtsluni til at stýra nýtsluna eftir framleiðsluni. Tað er ein týðandi fortreyt, tá arbeiitt verður við vindorku, sigur Magni Laksáfoss.

VITorka má prógva sítt virði

Verkætlan hjá VITorku er áhugaverd, men fyrirkonan kann ikki vænta at fáa Jarðfeingi til at viðmæla, at tað almenna bindir seg til júst hesa loysnina nógv ár inn í framtíðina. Vit mæla til, at fyrirkonan byrjar í smáum, við eini royndarverkætlan, sigur Kári Mortensen

Jón Brian Hvidtfeldt

– Jú, hatta er eitt gott hugskot. Og jú, tað gongur ov seint við at gera okkum sum samfelag leys av oljuni og í staðin velja grønar orkuloysnir.

So langt er Kári Mortensen, orkuserfrøðingur hjá Jarðfeingi, samdur við Magna Laksáfoss. Teir báðir hava samskipt nógv um ætlanina hjá VITorku, og tá Jarðfeingi er at rokna sum serkunnleikin á orkuøkinum, so kom frámæli frá Kára Mortensen illa við hjá VITorku.

– Her steðgar Jarðfeingi reelt okkara ætlan, sigur Magni Laksáfoss í aðrari grein her á síðunum.

Kári Mortensen hevur eina aðra fatan av støðuni.

– Trupulleikin er, at VITorka biður um atgongd til allar almennar bygningar, sum tey skulu hita við teirra alternativu orkuloysn. Tað kann eg sum myndugleiki ikki viðmæla, sigur Kári Mortensen.

Sambært orkuserfrøðinginum á Jarðfeingi er bitin hjá VITorku snøgt sagt ov stórur at gloypa í einum.

– Verkætlanin hevur ikki prógvað seg enn. Alt ov fáar royndir eru gjørdar, og vit mangla at siggja í verki, at verkætlanin eisini virkar. Áðrenn tað verður gjørt, kunnu vit ikki leggja upphiting av eini røð av almennum bygningum upp í hendurnar á fyrirkuni, sigur Kári Mortensen.

Tí hevur hann mælt Magna Laksáfoss til at byrja í smáum.

– Eg haldi at Jarðfeingi hevur gjørt nakað fyri at stuðla undir verkætlanini hjá VITorku. Men okkara tilmæli er, at tey byrja við eini minni royndarætlan.

Tað kundi til dømis verið ein royndarætlan við einum hitaketli á Landsjúkrahúsinum, sigur Kári Mortensen.

Far ígongd

Grundleggjandi heldur Kári Mortensen tó, at tað má vera upp til fyrirkuna sjálva at prógva sítt virði.

– Tað ber til at søkja um loyvi til seta upp vindmyllur, eins og onnur, neyðug loyvi. Hava tey eina fantastiska orkuloysn, figgingina upp á pláss og eina røð av kundum, so er bara at fara ígongd. Men harfrá og til at gera atgongdina til eina røð av almennum bygningum til eina fortreyt er eitt rímuliga langt stig at fara, sigur Kári Mortensen.

Hann vísir tí staðiliga aftur, at Jarðfeingi hevur forðað VITorku í at seta upp eina orkuskipan.

– Eg fái ikki skúgvað allar aðrar ætlanir til viks fyri júst hesari verkætlan. Eg havi snøgt sagt ikki argumentini til at gera tað, sigur Kári Mortensen og heldur fram:

– Men hevur VITorka sera góð gott argument fyri síni ætlan, so er bara at fara ígongd. Ein fyrirteka má prógva sítt virði, og í tí liggur eisini at útvega sær kundar. Tað kann ikki vera okkara uppgáva á Jarðfeingi at gera tað arbeiðið.

Verkætlanin

Í tilgongdini hevur VITorka eisini søkt SEV um loyvi at keypa teirra yvirskotsorku. Tað er tann framleiðslan, ið annars hevði farið til spillis. Men heldur ikki tað ber til, sambært Magna Laksáfoss, tí SEV sigur seg ikki hava nakra slíka.

– Eg skilji argumentatiónina hjá SEV, tí í dag

arbeiðir felagsskapurin bara við einum slagi av streymi. Og sjálvt tá tøkkin um stutta tíð ger tað møgult at differentiera streymframleiðsluna, so vil tað eisini vera trupult hjá orkufelagsskapinum at lata einum einstøkum keypara biligan yvirskotsstreym. Tí tá mugu atlit eisini takast til aðrar stórbrúkarar, sum kanska eisini vilja keypa yvirskotsstreym. So ja, myndin er eitt sindur meira kompliserað, sigur Kári Mortensen.

Politikkurin

Hóast VITorka einki viðmæli fær frá Jarðfeingi til sína ambitiøsu verkætlan, so tekur Kári Mortensen sum nevnt partvís undir við Magna Laksáfoss.

– Tí kann Jarðfeingi taka undir við eini minni royndarverkætlan. Og vit vilja á ongan hátt seta okkum í vegin fyri teirra verkætlan. Men í síðsta enda er tað upp til fyrirkuna sjálva at prógva sítt virði.

Sambært Kára Mortensen gongur rætta vegin, hóast hann er samdur við Magna Laksáfoss í, at tað gongur ov seint.

– Vit vildu ynskt, at tað gekk skjótari. Men tað er ikki rætt, at einki hendir, sigur Kári Mortensen og vísir á vindmyllulundina hjá SEV í Húsahaga sum dømi.

– Eisini verður arbeiitt við ítøkiligum vind/vatnpumpskipanum bæði í Vestmanna og í Suðuroy, sum fara at gera orkuframleiðsluna munandi meiri grøna. Og alsamt fleiri leggja um frá olju til el og í dag eru fleiri hundrað hús hitað við hitapumpum, sigur Kári Mortensen.